

TOPLUM SAĞLIK OKURYAZARLIĞINI ÖLÇME-DEĞERLENDİRME VE ARTIRMAYA YÖNELİK PLANLAMA

Hazırlayanlar

Asistan Dr. Merve Pektaş
Int. Dr. Kemal Karahan Özsoy
Int. Dr. Mustafa Demir
Int. Dr. Ece Dide Ceyhan
Int. Dr. Yusuf Bilgiç

Sunum Planı

- **Projemizin Amacı**
- **Sağlık Okuryazarlığı Nedir?**
- **Eğitim ve Sınavın İçeriği**
- **Uygulanacak Eğitim ve Sınav Merkezleri**
- **Uygulanacak Prim Desteği**

Proje Amacı

Türkiye'de sağlık okuryazarlığı düzeyini ölçmek ve değerlendirmek.

Sağlık okuryazarlığını artırıp halk sağlığına ve sağlık bütçesine katkıda bulunmak.

Hedef Kitle: Karşıyaka'da ikamet eden genel sağlık sigortalı 100 kişilik pilot grup.

SÜRDÜRÜLEBİLİR KALKINMA

HEDEFLERİ

1 YOKSULLUĞA
SON

2 AÇLIĞA
SON

3 SAĞLIKLI
BİREYLER ★

4 NİTELİKLİ
EĞİTİM ★

5 TOPLUMSAL CİNSİYET
ESİTLİĞİ

6 TEMİZ SU, HİJYEN
VE HALK SAĞLIĞI

7 ERİŞİLEBİLİR VE
TEMİZ ENERJİ

8 İNSANA YAKIŞIR İŞ
VE EKONOMİK
BÜYÜME

9 SANAYİ, İNNOVASYON
VE ALTYAPY

10 ESİTSİZLİKLERİN
AZALTILMASI

11 SÜRDÜRÜLEBİLİR
ŞEHİR VE YAŞAM
ALANLARI

12 SORUMLU TÜKETİM
VE ÜRETİM

13 İKLİM
EYLEMİ

14 SUDAKİ
YAŞAM

15 KARASAL
YAŞAM

16 BARIS VE
ADALET

17 HEDEFLER İÇİN
ORTAKLIKLAR

SÜRDÜRÜLEBİLİR KALKINMA
HEDEFLERİ

Sağlık Okuryazarlığı Tanımı

“Sağlık okuryazarlığı” (health literacy) kavramı, ilk kez 1974 yılında “sosyal politika olarak sağlık okuryazarlığı” başlıklı çalışmada tanımlanmıştır.

Dünya Sağlık Örgütü son olarak 2013’te “Sağlık okuryazarlığı genel okuryazarlık ile ilişkili olup insanların yaşamları boyunca sağlık hizmetleri ile ilgili konularda kanaat geliştirmeleri ve karar verebilmeleri, sağlıklarını korumak, sürdürmek ve geliştirmek, yaşam kalitesini yükseltmek için sağlık ile ilgili bilgi kaynaklarına ulaşabilmeleri, sağlık ile ilgili bilgileri ve mesajları doğru olarak algılamaları ve anlamaları konularındaki istekleri ve kapasiteleridir.” olarak tanımlamıştır.

Sağlık Okuryazarlığını Belirleyen Yeni Bir Ölçek

Türkiye’de sağlık okuryazarlığı düzeyini ölçmek üzere Sağlıkın Geliştirilmesi Genel Müdürlüğü (SGGM)’nin yürütücüsü olduğu bir çalışma grubuyla Avrupa Sağlık Okuryazarlığı Araştırması için geliştirilen kavramsal çerçeve referans alındı. Türkiye’nin toplumsal özellikleri, toplumun sağlık düzeyi ve sağlık sisteminin yapısına uyarlılığı gözetilerek ölçek revize edildi ve Türkiye’ye uygun yeni bir ölçek olan **Türkiye Sağlık Okuryazarlığı Ölçeği-32 (TSOY-32)** geliştirildi.

Türkiye'nin Sağlık Okuryazarlığı Düzeyi Ölçüldü

Araştırma, Türkiye genelini temsil eden 6 bin 228 hane üzerinden yürütüldü. Araştırmaya katılanların TSOY-32 ile saptanan sağlık okuryazarlığı düzeyine bakıldığında; %30,9'u yetersiz, %38'i sorunlu-sınırlı, %23,4'ü yeterli, %7,7'si ise mükemmel. Araştırma sonuçlarına göre Türkiye'de yaklaşık olarak 10 kişiden 7'sinin sağlık okuryazarlığı düzeyi yetersiz veya sınırlı.

SAĞLIK OKURYAZARLIĞI EYLEM PLANI 2022-2026

Sağlık Bakanlığı tarafından yapılan saha araştırmaları ve yayınların incelenmesi, akademisyenlerle yapılan çalışmalar, Halk Sağlığı Genel Müdürlüğümüz iş birliğinde ortak değerlendirmeler neticesinde “**Sağlık Okuryazarlığı Eylem Planı**” oluşturulmuştur. Sağlık Okuryazarlığı Eylem Planı ile nihai olarak hedeflenen toplumun sağlık okuryazarlığı düzeyinin artırılmasıdır.

Sağlık Okuryazarlığı Eğitimi

Mevcut durumda **Sağlığın Geliştirilmesi Genel M¼d¼rl¼đ¼nce** y¼r¼t¼len kampanyalar, etkinlikler ve hazırlanan yazılı ve g¼rsel materyallerle sağlık okuryazarlığının artırılması sağlanmaktadır.

Bunlardan bazıları şoyle sıralanabilir; Bağımlılıkla M¼cadele alışmaları, Aile Hekiminizi Erken Tanıyın Kampanyası, Yaşama Yol Ver Kampanyası, Akılcı Antibiyotik Kullanımı Kampanyası, Obeziteyle M¼cadele Kampanyası, Sağlık ocuk Dergisi, Sosyal Medya alışmaları.

<https://sggm.saglik.gov.tr/TR,57003/turkiyenin-saglik-okuryazarligi-duzeyi-olculdu.html>

Halk sağlığı uzmanları ve aile hekimleri tarafından halihazırda personellere verilen sağlık okuryazarlığı eğitimi dışında da gerekli görölen konular belirlendikten sonra Sağlığın Geliştirilmesi Genel Müdürlüğü ile koordinasyonları sonucu halk için bir sağlık okuryazarlığı eğitim programı oluşturulacak veya bu amaca hizmet eden yeni bir daire başkanlığı kurulacak.

Uygulanacak Sınav

- TSOY-32’de yetersizlik yaratan beyana dayalı bir değerlendirme yapmak yerine verilecek eğitimin öncesi veya sonrasında test sorularıyla bilgiye dayalı bir değerlendirme yapılacaktır.

4.6 Çalışmanın Kısıtlılıkları

TSOY-32 ölçeği ile sağlık okuryazarlığının beyana dayalı olarak değerlendirilmiş olması ölçeğin bir yetersizliği olarak değerlendirilebilir. Sağlık okuryazarlığı çok farklı nitelikteki yeterlilikleri kapsadığı için tek bir ölçme aracı ile bu yeterliliklerin tümünün kapsanması mümkün olmamakta; bu durumda farklı sağlık okuryazarlığı ölçekleri farklı yeterliliklere ağırlık verme durumunda kalmaktadır. Beyana dayalı sorularda kişilerin durumlarını ifade eden cevaplar yerine doğru olduklarını düşündükleri seçenekleri cevap olarak vermeleri özellikle sağlık davranışlarına ilişkin değerlendirme çalışmalarında dezavantaj olabilmektedir. Diğer taraftan, bu araştırma ile edilen yüksek sıklıkta yetersiz ya da sorunlu sağlık okuryazarlığı düzeyleri bu etkinin, bu araştırma için kısıtlı olarak kendini gösterdiğini düşündürmektedir.

TSOY-32

Bunun için size okuyacağım davranışlar karşısında ki durumuzu "Çok kolaydan", "Çok zora" doğru derecelendirecek belirtir misiniz?

	Çok kolay	Kolay	Zor	Çok zor	Fikrim yok
1. Sağlığınızla ilgili bir şikâyetiniz olduğunda, bunun bir hastalık belirtisi olup olmadığını araştırıp bulmak	1	2	3	4	5
2. Sağlığınızla ilgili bir şikâyetiniz olduğunda, bu konudaki herhangi bir yazı (broşür, kitapçık, afiş gibi) okuyup anlamak	1	2	3	4	5
3. Sağlığınızla ilgili bir şikâyetiniz olduğunda, bu konuda ailenizin ya da arkadaşlarınızın tavsiyelerinin güvenilir olup olmadığını değerlendirmek	1	2	3	4	5
4. Bir sağlık kuruluşuna gitmek istediğinizde, hangi doktora başvurmanız gerektiğini araştırıp bulmak	1	2	3	4	5
5. Bir sağlık kuruluşuna gitmek istediğinizde başvurunuzu (randevu almak gibi) nasıl yapacağınızı araştırıp bulmak	1	2	3	4	5
6. Bir sağlık kuruluşuna gitmek istediğinizde, telefon ya da internet araçları ile randevu almak	1	2	3	4	5
7. Sizi ilgilendiren hastalıkların tedavileri ile ilgili bilgileri araştırıp bulmak	1	2	3	4	5
8. Doktorunuzun hastalığınızla ilgili açıklamalarını anlamak	1	2	3	4	5

<https://sggm.saglik.gov.tr/TR-56524/turkiye-saglik-okuryazarligi-duzeyi-ve-iliskili-faktorleri-arastirmasi-kitabi.html>

Eğitim ve Sınav Merkezleri

Eğitim ve verilen eğitimin değerlendirilmesi için İl Sağlık Merkezlerinde, İlçe Sağlık Merkezlerinde, Toplum Sağlık Merkezlerinde ve 76 ilimizdeki 216 Sağlıklı Hayat Merkezlerinde bulunan konferans salonları kullanılabilir.

Eğitimler konularına göre gruplandırılarak Sağlıklı Hayat Merkezlerinde hizmet veren Hekim, Diş hekimi, Ebe, Hemşire, Sağlık Memuru, Sosyal alışmacı, Diyetisyen, ocuk Gelişimci veya Psikolog tarafından verilebilir. Ayrıca sınavlarda gözetmenlik yapmak için de bu meslek gruplarından yardım alınabilir.

<https://shm.saglik.gov.tr/>

Eğitimlerini Sağlıklı Hayat Merkezlerinde alan bireylerin bu kurumlarda bilgilendirilip alabileceği diğer hizmetler ise şunlardır:

<https://shm.saglik.gov.tr/>

- Beslenme Danışmanlığı
- Kronik Hastalıklar ve Fiziksel Aktivite Danışmanlığı
- Kadın ve Üreme Sağlığı Danışmanlığı
- Kansere Erken Teşhis, Tarama ve Eğitim Merkezi (Ketem) Danışmanlığı
- Ruh Sağlığı Danışmanlığı
- Çocuk ve Ergen Sağlığı Danışmanlığı
- Tütün ve Madde Bağımlılığı Danışmanlığı
- Enfeksiyon Kontrol Hizmetleri
- Koruyucu Ağız ve Diş Sağlığı Danışmanlığı

Uygulanacak Prim Desteği Yüzdeleri

SGK PRİM ORANLARI (01.01.2008'den İtibaren)			
Hizmet Akdine Tabi Olanlar Açısından Prim Oranları(5510 Sayılı Kanunun 4/1 (a) Bendi Kapsamında Olanlar			
Sigorta Kolu	İşveren Payı (%)	Çalışan Payı (%)	Toplam (%)
Malüllük, Yaşlılık ve Ölüm	~~11~~ 10	~~9~~ 7	~~20~~ 17
Kısa Vadeli Sigorta Kolları	~~2~~ 1,5	~~-~~ -	~~2~~ -
Genel Sağlık Sigortası	~~7,5~~ 7 1,5	~~5~~ 4 0,5	~~12,5~~ 11
İşsizlik Sigortası	2 20	1 11,5	31,5
Toplam	22,5	15	37,5
Fiili Hizmet Süresi Eklenecek İşlerde Çalışanlar İçin Malullük, Yaşlılık ve Ölüm Sigortası Prim Oranı (Sosyal Güvenlik Destek Primi Oranı			
(4/a kapsamındakiler için)	İşveren Payı (%)	Çalışan Payı (%)	Toplam (%)
	22,5 + 2	7,5	32
180 Gün Eklenecek İşler	14	9	23

Sağlık Okuryazarlığı Teşviği ne kadar olacak?

- İşverenden %2,5, Çalışandan %3,5 vergi indirimiyle (toplamda %6)
- Brüt Asgari Ücret = 13.414,50 TL
  - %6 vergi indirimi dolayısıyla kazandığı teşvik **804,87 TL**

Peki Bu Teşvik ile Marketten Neler Alınabilir?

289,00 TL
2,78 Adet

681,25 TL
1,18 Adet

139,50 TL
5,76 Adet

<https://www.hepsiburada.com/tarimkredi>

Kaynakça

- Türkiye Sağlık Okuryazarlığı Düzeyi ve İlişkili Faktörleri Araştırması Kitabı(Sağlık Bakanlığı Yayın No. 1103)(ISBN No. 978-975-590-689-8)
- DEUHFED 2016, 9(4), 142-147 Dokuz Eylül Üniversitesi Hemşirelik Fakültesi Elektronik Dergisi <http://www.deuhyoedergi.org> Sağlık Okuryazarlığı Nedir? Nasıl Ölçülür? Medine YILMAZ, Zeliha TIRAKI
- SAĞLIK OKURYAZARLIĞI EYLEM PLANI 2022-2026
- <https://sggm.saglik.gov.tr/TR-56524/turkiye-saglik-okuryazarligi-duzeyi-ve-iliskili-faktorleri-arastirmasi-kitabi.html>
- <https://sggm.saglik.gov.tr/TR,57003/turkiyenin-saglik-okuryazarligi-duzeyi-olculdu.html#>
- <https://shm.saglik.gov.tr/>

Dinlediğiniz için teŝekkür ederiz...